

Wielerstaminees

Walter Rottiers

Opgepast... de renners zijn in aantocht!

Het is een zonnige dag, begin van de jaren vijftig. Door Perk bij Vilvoorde vlamt een groep beroepsrenners door de straten. Ze zijn in volle strijd voor de overwinningsbloemen. In het naburige Houtem is het kermis. En daar wordt vandaag gekoerst. Uit de verte klinkt alsmaar luidruchtiger "Opgepast... de renners zijn in aantocht! De renners zijn in aantocht!" van een in topvorm verkerende speaker. Nog voor zijn ultranerveuze wagen over de kasseien en door de bocht giert, spurten vijftig tot zestig (meestal oudere) mannen - met hun klak schuin op het hoofd - uit het café op de hoek. Ze willen nog snel een glimp opvangen van 'de groten', zoals de profs toen met veel respect werden genoemd. Jan Bogaerts, Jos Schils en Lode Anthonis zijn de kleppers uit de streek. Zij hebben dan ook de meeste supporters achter zich.

Het peloton is op dit ogenblik nog vrij compact. Daverend op hun velgen draaien die sterke kerels één na één, als aan een draad gebonden, in volle concentratie en met het rechter been gespannen, door de linke bocht. Enkele coureurs snuiten nog even krachtig uit hun met stof besmeurde neus. Andere grijpen nog snel naar een drinkbus. De door de renners opwaaiende wind vermengt de geur van de naar massagezalf ruikende kuiten met de nicotine- en bierwalmen uit het café. De bijkomende stemming is typisch voor de regio en het hele platteland.

Van zodra de laatste renner aan de horizon verdwijnt, vliegt de bende supporters even snel als tevoren terug het café binnen. Nog tot ver buiten de gelagzaal zijn de hartstochtelijke toogdiscussies over tactiek, de alsmaar nieuwe weddenschappen die worden afgesloten en daverende billenkletsers te horen. Alles samen brengt de cafémuren haast letterlijk aan het wankelen. Na elke ronde van zo'n twintig minuten herhaalt dit procédé zich, tot de renners hun huiswerk van om en bij de 200 kilometer achter de rug hebben. Om te achterhalen wie uiteindelijk gewonnen heeft, grijpt de cafébaas tenslotte naar de telefoon, waarna in het bomvolle lokaal de strijd om het grote gelijk pas echt losbarst...

Zoals reeds beschreven speelde dit scenario zich zo'n kleine vijftig jaar geleden af. Ook al vond het tafereel toen plaats in het pittige Perk, toch zou het zich evengoed vandaag in Putte-Kapellen, Lichtervelde, Koolskamp of elders in het land kunnen afspeelen. Met dit verschil wel dat de laatste dertig jaar, in Vlaanderen, het aantal wielercafés en ook het aantal kermiskoersen en renners constant gedaald is. De algemene economische situatie is daar niet vreemd aan. Verder hebben de toenemende mobiliteit van de bevolking, hightech ontspanning als-

ook sporten met een modern imago, zoals triatlon, surfen, *beachvolleyball*, mountainbiking en vooral het persoonlijke fitnessbewustere leven de vrijetijdspanning duidelijk nieuwe impulsen gegeven.

Typisch Belgisch, typisch Vlaams

Toch blijven talrijke wielersportcafés in België en vooral in Vlaanderen nog steeds in trek. Ook bij een jong publiek trouwens. Sommige ervan kunnen we haast als een cultureel instituut bestempelen. Globaal genomen is het een deel van onze rijke folklore en tradities, zonder dat hierbij aan schranspartijen of breugeliaanse toestanden moet worden gedacht. Daarom ook kunnen we Vlaamse sportcafés op één lijn zetten met de vrolijke Ierse pubs, de oergezellige Franse bistro's, de levendige Spaanse bars of de elegante Italiaanse cafetaria's. Nergens ontmoet men zoveel wielersportexperten en nergens wordt er zo volmondig gediscussieerd als aan de toog van een Vlaams sportcafé tijdens het verloop van de Ronde van Vlaanderen of bij gelegenheid van één van de talrijke kermiskoersen. Meer nog, wielersportcafés met al hun nevenfacetten kunnen in het algemeen doorgaan als een bijkomende toeristische attractie. Op de vraag wat typisch Belgisch en typisch Vlaams is, heeft een wielersportcafé vaak een vaste plaats naast bijvoorbeeld een lekkere trappist, een pakje friet met een kwak mayonaise en natuurlijk onze beroemde chocolade. Het befaamde Duitse toerismemagazine Merian drukte eens op de cover van haar uitgave over België een groep zwoegende renners af, boksend tegen regen en wind, met op de keerzijde een bieradvertentie!

Het rijke Vlaamse wielersportcaféleven

De oorsprong van de supportercafés valt samen met de florissante ontwikkeling van de wielersport aan het einde van de negentiende eeuw, een evolutie die overigens parallel loopt met de popularisering van het voetbal in Europa. Uit de dorpskroegen van toen ontstonden talrijke zogenaamde 'supporterscafés'. Vooral in de periode tussen de twee wereldoorlogen, toen de wielersport in Vlaanderen een ongekende bloei kende, schoten deze cafés als paddestoelen uit de grond. Kwam daarbij dat talrijke grote en kleine wielersportkampioenen ontdekten dat zij als cafébaas een extra, bijkomende bron van inkomsten konden aanboren. Voor de man in de straat was het alleen hier mogelijk om alles over hun favorieten te vernemen. Videotekst of internet waren toen nog de reinste utopie! De naam van hun café verwees vaak naar de grootste sportieve successen die ze hadden behaald, zoals bijvoorbeeld 'Parijs-Roubaix', 'Aubisque' of gewoonweg 'Sportwereld' (refererend aan de populaire sportkrant van Karel Van Wijnendaele). Alleen al de lijst met namen van al deze ex- kampioe-

nen vormt een indrukwekkende *who is who* van de wielersport. Wanneer dan de Vlaamse wielercracks van hun succesrijke avonturen in de Rondes van Frankrijk, Italië en Spanje, of in Milaan-San Remo, Bordeaux-Parijs en de wereldkampioenschappen terugkeerden, beleefden deze cafés hun hoogconjunctuur en met hen natuurlijk ook de talrijke brouwerijen...

Een andere variante van deze bierkroegen waren de zogenaamde supporterscafés in hun letterlijke zin. Hoeveel jonge getalenteerde renners hier morele, technische en financiële steun ontvingen, is ontelbaar. Een fenomeen dat tot op heden nog steeds in trek is. Met de passende wielervedstrijden erbij, waar dan telkens voor de cafédeur de start of aankomstlijn getrokken wordt.

De stormachtige maatschappelijke veranderingen van de laatste jaren, dwongen talrijke caféhouders hun activiteiten voortijdig te onderbreken. Sommigen onder hen moesten wegens hoge leeftijd, familiale omstandigheden of eenvoudigweg slecht beheer, de deuren sluiten. Anderen moesten wijken voor nieuwe winstgevende bouwprojecten. Een klassiek voorbeeld is het beroemde café 'Drie Koningen' vlakbij het centraal station in Antwerpen, dat eens door Stan Ockers met veel succes werd gerund. Het was een echt Vlaams wielersportmonument. In de periode toen Stanneke de ongekroonde koning van de Scheldestad was - we schrijven de jaren 1948 tot 1956 - beleefde de 'Drie Koningen' gouden tijden. Elke voormiddag, vóór de wereldkampioen van 1955 op training trok, begroette Stanneke er persoonlijk met een handdruk één voor één zijn klanten, terwijl die - gezeten aan de cafétafeltjes - aan hun Martini nipten. Met zijn veel te vroege dood in 1956, veranderde ook het gezicht van de 'Drie Koningen' dat later door Paul Depaepe, wereldkampioen halve fond 1957, werd overgenomen. Toen ik enkele jaren geleden de 'Drie Koningen' voor een fotosessie een laatste keer bezocht, zag het er naast het ultramoderne Astrid Park-Plazahotel erg schamel uit. Maar de lichtreclame met de trotse Stan Ockers-letters troonde nog steeds fier hoog boven het oude gebouw.

De teloorgang van een serie bekende wielersportcafés is en was geen typisch Antwerps fenomeen. Ook in andere steden zoals Brussel, Gent, Mechelen of Kortrijk, stierven deze langzaam uit. Eén voorbeeld: de brasserie 'Le Maillot Jaune' van Tour de France-winnaar in 1935, Romain Maes, met daarnaast het café 'In de Kempen' van Nest Thijssen, goed voor één zesdaagsezege te St.-Etienne in 1951. Beiden gelegen op enkele meters van het Brusselse Noordstation. Vooral het laatstgenoemde café was onder de renners zelf geweldig in trek. Als bijvoorbeeld Rik Van Steenbergen, Fausto Coppi of Reg Harris voor

de één of andere pistewedstrijd in de hoofdstad vertoefden, verkozen zij bij hun collega te overnachten. Daar was voldoende ruimte om hun duur fietsmateriaal te stallen en voor de passende proviand zorgde Nest ook. Later werd de hele wijk, die onder de vrijers trouwens een zekere reputatie genoot, compleet van de Brusselse kaart geveegd om plaats te ruimen voor moderne hotel- en kantoorgebouwen. Niet te vergeten is café 'Ford' in Herentals alwaar Rik Van Looy himself zijn knappe Nini ontmoette. Een tijdlang combineerde hij de rol van cafébaas met renner zijn, om tijdig te moeten inzien dat zulks minder bevorderlijk is voor een carrière als wielrenner. Eens hij en Nini met pintentappen stopten werd hij de ongenaakbare 'Keizer van Herentals' en twee keer wereldkampioen.

Bierparadijs

België kan zonder twijfel het wereld omspannende bierparadijs genoemd worden. Meer dan vierhonderd soorten en smaken worden vandaag in ons land aan de consument aangeboden. Hierbij spelen de wielersportcafés in Vlaanderen nog steeds een bijzondere rol. Zij bezitten een unieke mix van sfeer, flair en nostalgie. Het zijn op sociaal vlak belangrijke ontmoetingsplaatsen waar communicatie helemaal bovenaan staat.

In de loop van de laatste jaren oriënteerden steeds meer houders van sportcafés zich naar het veranderde consumptiegedrag van de verwende gebruiker en naar de vernieuwingen in de horeca. Sommigen leerden hierbij wat moderne marketing betekent en dat originaliteit plus investeringen in publiciteit, *corporate identity* en in de outfit van hun zaak ook duidelijke voordelen brengt. Anderen verruimden hun instelling tot een bistro, taverne, gasthof of restaurant. Enkele bouwden er zelfs een hotelletje in businessstijl aan, zonder dat hierbij de gezellige stemming van ooit verloren ging.

Navolgend vindt u, beste lezer, in een vrij verkozen *top 25*, enkele prachtige voorbeelden die bevestigen dat creativiteit gepaard gaande met traditie en het consequent doortrekken van een idee, vaak de ingrediënten zijn van een succesnummer. Hun geschiedenis is soms origineel, uniek, ja zelfs verbluffend. En de mensen die er achter de zaak staan hebben boeiende belevenissen achter de rug. En nu opgepast... want de renners zijn in aantocht!

Wielersportcafés in Vlaanderen: een 'top 25'

Café 'Astoria' (supporters Paolo Bettini)
Hospitaalstraat 67, Lauwe

Eetcafé 'Boerenhof' (supporters Mario Cipollini en andere Italovedetten)
Binkomstraat 10, Meensel-Kiezegem

Café 'Casino' (bij José Denoyette)
Tolpoortstraat 109, Deinze

Café 'Cocoon' (supporters Tom Vannoppen)
Heppensesteenweg 5, Ham

Taverne 'Daniel's' (in memoriam Rupske Lauwers)
Wim Saerensplein 2, Deurne (Antwerpen)

Café-Spijshuis 'De Engel' (met waardevolle gedenkstukken van Jules Van Hevel)
Oostendesesteeweg 1, Engel (Ichtegem)

Café 'De Oude Oven' (supporters Robbie McEwen)
Maandagstraat 5, Everbeek (Brakel)

Café 'De Toekomst' (supporters Bart Wellens)
Boulevard 34, Vors(elaar)

Café 'De Villa' (voor Parijs-Roubaix en Dirk De Mol)
Vlieterstraat 27, Bavikhove

Café 'De Vlasbloem' (the place to be voor fans van Etienne De Wilde)
Zandstraat 1, Laarne

Café 'Elysee' (Tour de France-revival)
Dorp 18, Vlezenbeek

Café 'Hollands Hof' (zotste kermiskoers van het jaar)
Ertbrandstraat 294, Putte-Kapellen

Café 't Hemelrijk' (een must tijdens de Ronde van Vlaanderen)
Oudenberg 2, Geraardsbergen

Café 't Hofke' (bij Hilaire Vanderschueren)
Steenweg 35, Parike (Brakel)

Café 't Jagerhoekje' (supporter Peter Van Petegem)
Jagerstraat 80, Nederbrakel (Brakel)

Café 'Koppenberg' (voor uitdagers van de bult van Melden)
Berchemweg 228, Melden (Oudenaarde)

Hotel-Restaurant-Taverne 'Malpertuus' (bij Yvo Molenaers)
Tongersesesteeweg 145, Riemst (Helderren)

Café 'Meulebeke' (bij Noel Van Clooster)
Kasteelstraat 3, Tielt

Restaurant 'Mie Katoen' (voor 100% insiderpubliek)
Bellestraat 164, Affligem

Café 'Oud Gemeentehuis' (supporters Mario De Clercq)
Petegemplein 13, Wortegem-Petegem

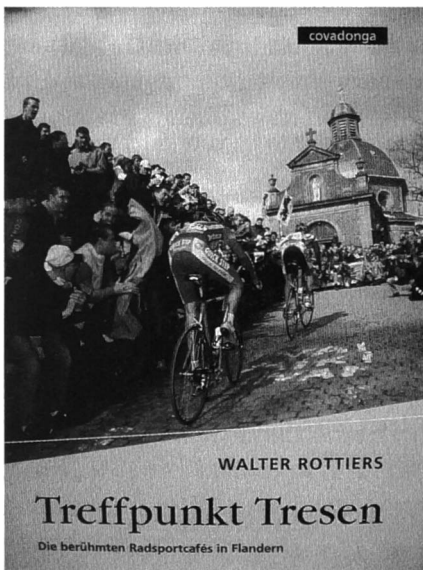
Taverne 'Robortshoeve' (pitstop van Lance Armstrong)
Borstekouterstraat 43, Zwalm

Café-Frituur 'St.-Barbara' (voor koerskenners en cyclosportieven)
Vanackerestraat 11, Wevelgem

Café 'Sportclub' (Jean-Pierre Monseré in ere)
Meensesteenweg 132, Roeselare

Café 'Tourmalet' (voor de Gistelse kampioenen Sylveer Maes en Johan Museeuw)
Nieuwpoortsesteenweg 89, Gistel

Taverne 'Vifana' (mooi volk achter de toog)
Holstraat 66, Waregem

“Treffpunkt Tresaen” is het boek over de fameuze supportercafés in Vlaanderen. Hierin beschrijft Walter Rottiers in het Duits 111 wielersportcafés met een terugblik op het ontstaan van dit typisch Vlaamse fenomeen. Verder stelt de 62-jarige Belg ook enkele schitterende voorbeelden uit het buitenland voor, alsook brouwerijen en mensen die gebeten zijn door de wielersportmicrobe.

212 blz. met talrijke foto's in kleur en zwart-wit, alsook adreslijst en naamregister; 29,80 euro (incl. verzendingskosten); te bestellen bij: *Covadonga Verlag*, Friedrichstrasse 25, D-33615 Bielefeld.